

P7_TA-PROV(2009)0023

Kazakstan: Jevgeni Zhovtisin tapaus

Euroopan parlamentin päätöslauselma 17. syyskuuta 2009 Jevgeni Zhovtisin tapauksesta Kazakstanissa

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Kazakstanista ja Keski-Aasian tasavalloista,
 - ottaa huomioon EU:n Keski-Aasian strategiasta 20. helmikuuta 2008 antamansa päätöslauselman¹,
 - ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston 23. kesäkuuta 2007 hyväksymän Euroopan unionin uutta kumppanuutta Keski-Aasian kanssa koskevan strategian,
 - ottaa huomioon tukea Keski-Aasiaan 2007–2013 koskevan komission strategia-asiakirjan,
 - ottaa huomioon EU:n ja Kazakstanin yhteistyöneuvoston kymmenennen kokouksen päätelmät,
 - ottaa huomioon Brysselissä 31. maaliskuuta 2008 pidetyn EU:n ja Kazakstanin parlamentaarisen yhteistyövaliokunnan kahdeksannen kokouksen päätelmät,
 - ottaa huomioon Euroopan yhteisön ja Kazakstanin välisen kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen², joka tuli voimaan 1. heinäkuuta 1999,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 122 artiklan 5 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että yhteistyö EU:n ja Kazakstanin tasavallan välillä sekä osapuolten väliset suhteet lisääntyvät jatkuvasti kaikilla tasoilla; ottaa huomioon, että Kazakstan on keskeinen tekijä Keski-Aasian vakauden ja turvallisuuden ja koko alueen taloudellisen kehityksen näkökulmasta katsoen,
- B. ottaa huomioon, että Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) puheenjohtajuus siirtyy Kazakstanille vuonna 2010; ottaa huomioon, että kyseinen asema lisää maan näkyvyyttä ja vastuuta demokratian ja ihmisoikeuksien aloilla; ottaa huomioon, että Etyj on kehottanut Kazakstania syventämään demokraattisia uudistuksiaan ennen puheenjohtajakautensa alkua,
- C. ottaa huomioon, että tästä merkittävästä kansainvälisestä tehtävästä huolimatta Kazakstanin sisäistä tilannetta ovat viime kuukausina varjostaneet tiedotusvälineitä koskevien rajoitusten lisääntyminen sekä lukuisten kiistanalaisten syytteiden nostaminen,

¹ EUVL C 184 E, 6.8.2009, s. 49.

² EYVL L 196, 28.7.1999, s. 3.

- D. ottaa huomioon, että Kazakstanin ihmisoikeuksia ja oikeusvaltiota seuraavan kansainvälisen järjestön (Kazakhstan International Bureau for Human Rights and the Rule of Law) johtaja ja merkittävä ihmisoikeuksien puolustaja Jevgeni Zhovtis todettiin syylliseksi tappoon ja tuomittiin neljäksi vuodeksi rangaistusyhteisöön, kun hän oli törmännyt autollaan jalankulkijaan kohtalokkain seurauksin 26. heinäkuuta 2009,
- E. ottaa huomioon, että Jevgeni Zhovtis nimettiin 27. heinäkuuta 2009 todistajaksi poliisin samana päivänä aloittamassa esitutkinnassa; ottaa huomioon, että Zhovtisin asema esitutkinnassa muutettiin todistajasta epäillyksi 28. heinäkuuta 2009, mutta vastoin Kazakstanin lakia hänen oikeudellisille avustajilleen ilmoitettiin muutoksesta vasta 14. elokuuta 2009;
- F. ottaa huomioon Etyj:n alaisen demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston todenneen, että kyseenalaisilla menettelyillä on voitu rikkoa Zhovtisin oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, sellaisena kuin se on taattu Kazakstanin perustuslaissa, maan antamissa sitoumuksissa Etyj:lle sekä asianmukaisissa kansainvälisissä perusnormeissa,
- G. ottaa huomioon, että Zhovtis on esittänyt hiljan pidetyissä Etyj:n kokouksissa maassaan tehtyjä ihmisoikeusloukkauksia koskevia yksityiskohtaisia tietoja, jotka asettavat kyseenalaiseksi maan soveltuvuuden toimia demokraattisia periaatteita puolustavan järjestön puheenjohtajana,
- H. ottaa huomioon, että aiemmin on kannettu vakavaa huolta muiden kazakstanilaisten ihmisoikeusaktivistien, kuten Ramazan Yesergepovin ja Sergei Duvanovin oikeudenkäynneistä ja niissä määrättyistä vankeusrangaistuksista,
- I. ottaa huomioon, että Kazakstanin ulkoministeri Marat Tahzin lupasi kesäkuussa 2008 ja uudelleen toukokuussa 2009 tehostaa maansa tulevan Etyj-puheenjohtajakauden yhteydessä ihmisoikeuksien vahvistamista ja parantamista Kazakstanissa,
- J. ottaa huomioon, että EU:n ja Kazakstanin kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen 2 artiklassa määrätään demokratian ja kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien noudattamisesta,
1. ilmaisee vakavan huolensa tavasta, jolla liikenneonnettomuutta koskeva tutkimus ja jolla tämän jälkeen seurannut Jevgeni Zhovtisin oikeudenkäynti toteutettiin, ja kiinnittää huomiota väitteisiin, joiden mukaan Zhovtisin puolustusta tukevia todisteita ei hyväksytty oikeudenkäynnissä, asettamatta kuitenkaan kyseenalaiseksi riippumatonta oikeuslaitosta, joka on demokraattisen järjestelmän keskeinen osa;
 2. kehottaa Kazakstanin viranomaisia toteuttamaan viipymättä ehdottoman avoimesti ja oikeusvaltion periaatteita noudattaen uuden perusteellisen ja oikeudenmukaisen tutkimuksen onnettomuuteen liittyvistä olosuhteista, sekä arvioimaan Jevgeni Zhovtisin syyllisyyden toteamisen ja rangaistuksen määräämisen tällä perusteella;
 3. kehottaa painokkaasti Kazakstanin viranomaisia antamaan viralliset ja tarkat tiedot Jevgeni Zhovtisin tapauksesta sekä varmistamaan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin, mukaan lukien muutoksenhakuoikeuden, Kazakstanin lainsäädännön mukaisesti;

4. palauttaa mieleen ihmisoikeusjärjestöjen ilmaisemat voimakkaat varaukset Kazakstanin hallituksen todellisesta sitoutumisesta edistykseen, kun päätös myöntää Etyj:n puheenjohtajuus julkistettiin vuonna 2007, ja odottaa Kazakstanin viranomaisten tekevän parhaansa demokratian lujittamiseksi ja selkeiden edistysaskeleiden ottamiseksi demokratisoinnin ja ihmisoikeuksien alalla ennen Etyj:n puheenjohtajakautensa alkua;
5. kehottaa komissiota tässä yhteydessä lisäämään EU:n antamaa tukea ja Kazakstanin kanssa näillä aloilla tekemää yhteistyötä, jotta Kazakstanin hallitus voisi valmistua paremmin kyseisen merkittävän kansainvälisen tehtävän vastaanottamiseen;
6. kehottaa neuvostoa ottamaan tämän tapauksen selkeästi esille Kazakstanin viranomaisten kanssa ja erityisesti tarkastelemaan Zhovtisin tapausta EU:n ja Kazakstanin ihmisoikeusvuoropuhelussa, jonka toinen kierros on määrä järjestää 21. lokakuuta 2009, sekä EU:n ja Kazakstanin yhteistyöneuvoston kokouksessa marraskuun 2009 puolivälissä;
7. kehottaa komissiota vahvistamaan hankkeitaan ja ohjelmiaan Kazakstanissa demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen rahoitusvälineen kautta;
8. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, YK:n pääsihteerille, EU:n Keski-Aasian erityisedustajalle, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestölle, Euroopan neuvostolle sekä Kazakstanin parlamentille, hallitukselle ja presidentille.